

tartalmazott. A leletegyüttes a HaB1 periódusba keltezhető.

A lelőhely Szúnyog-dombon kívül eső részein kívül csak egyetlen helyről sikerült még késő bronzkori tárgyat gyűjtenünk: a település K-i szélén a sánc közelében egy aszimmetrikus, tokos, bronz nyílhegyre bukkantunk.

A Nováki Gyula által is jelölt sáncok felülete jól látható, segítségükkel a telep nagy része egyértelműen körülhatárolható volt. A Pogány-hegy felől a sánc nem követhető, itt nem tudtuk eldönteni, hol húzódik az egykori település széle. Ez a terület – a telep DK-i sarka – egyébként is nehezen járható az itteni sűrű, fiatal, bozótos erdő miatt.

Az erődített telep részét képező Pilis-parlag nagy részén füves kaszáló található. A viszonylag vízszintes felszínt több ponton is vaddisznótúrások bolygatják. Ezekből késő bronzkori és középkori kerámiát gyűjtöttünk, de fémtárgyak itt sem kerültek elő.

Munkánk az OTKA T037315 számú pályázata által támogatott, a késő bronzkori bronzkincseket és a bronzdeponálás szokását kutató program része volt.

Munkatársak: Bíró Péter és Nagy Nándor régészek; Kalli András régészhallgató; Bacskai István technikus; Meleg József.

SZABÓ GÁBOR

244. Mád, Rákóczi utca 46.

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) Ő, Kö, Kú

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Múzeumi Igazgatóság régészeti megfigyelést végzett 2008. március 4-én a területen (Hrsz.: 651/2) tervezett épület alapozási árkainál. Az ingatlan a középkori és kora újkori Mád mezőváros központjában, az innen K-re folyó pataktól 25–30 m-re található, a mai fő utcában. 2008. március 11–12. és 14-én végeztük el a kiásott alapozási árok rétegződésének vizsgálatát, melynek során kizárólag az alapozási árokkal bolygatott területeket kutattuk meg. Az árok szélessége 40–50 cm volt, az árokkal lefedett terület 8×12 m volt.

Az utcai (Ny-i) árokban egy keményre taposott járósínt fedtünk fel, aminek É-i szélén, az alapozás ÉNy-i sarkában egy gyenge habarcsba rakott falat találtunk. A járósínt K-i határát meghatározhattuk az utcai árokra mérőleges további árokban, itt egy-egy cölöplyukat fedtünk fel. A járósínt egy külső udvar szintje lehetett, a hozzá tartozó épület szélét a megtalált falmaradvány jelölhette. A cölöplyukak az udvar K-i kerítéséhez tartozhattak. Összességében megállapítható, hogy egy őskori rétegen alakítottak ki egy udvari járósínt a középkorban (15. században), az ehhez tartozó épület a kutatott területtől É-ra és Ny-ra, azaz a mai utca alatt helyezkedhetett el. Az elkerített udvartól K-re, a patak irányában kertek voltak, amelyben egy víznyerőhelyet is kialakítottak. A terület a kora újkorban kezdett feltöltődni erőteljesebben. Ekkor elfedték a középkori szinteket, de a K-i részt továbbra is kertként hasznosították. A 18–19. században végül beépítették a területet, ennek nyoma a felső újkori építési törmelékes rétegződés.

Munkatársak: Gál-Mlakár Viktor, Nagy Zoltán ásatási technikusok.

SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

245. Máriapócs határa

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B, A

MOL 23. lh. (Pócsi-pap-dűlő keleti rész): Környezetéből kiemelkedő lapos dombháton a 2007. április 12-én végzett terepjárás során szétszórta találtunk leleteket. A lelőhely É-i szélén található egy igen szép kurgán a gázvezeték nyomvonalán kívül. Kiterjedését 260×80 m-re becsültük, melyet az előzetes becslés szerint a vezeték 261 m hosszan vág át. A leletek alapján őskori településre számítottunk.

A lelőhelyet a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2008. március 7-én adta át. A humuszolás előtti detektoros keresés során egy bronzgombot találtunk. A humuszolást állandó felügyelet mellett végezték március 10–11-én. Az ásatást március 17. és április 16. között végeztük. Feltártunk 60 objektumot: egy 8–9. századi teleprészletet, valamint két 8–9. századi temetőt. Az objektumok negyede árok volt, de előkerült 5 házrészlet is. A terület DNy-i részén került elő a két temető, egymástól mintegy 30 m-re. Az első temetőben közel É–D-i tájolással temették el a halottakat. A sírok viszonylag szegényesek voltak, némelyikben juhcsontmellékletet bontottunk ki a halott mellett. Két gazdagabb sír került elő ebben a temetőrészben. Az egyik női sírban fülbevalót és karperecet találtunk, míg egy kislány sírjából egy ezüst, félhold alakú csillagcsüngős fülbevalót. A másik temetőrészlet is meglehetősen szegényes volt. Némelyik sírban edényt, míg másokban birkacsontot találtunk. Az egyik női sírből egy birkakoponya, valamint két nyitott hajkarika került ki.

MOL 24. lh.: 2008. június 2–5. között feltárást végeztünk a lelőhelyen, melynek során 17 objektumot találtunk. Ezek közül 2 gödör és 2 árok jellegtelen bronzkori leleteket szolgáltatott. Egy ház cölöplyukkal, 4 gödör és 4 árok kora pedig meghatározhatatlan, belőlük mindössze állatcsont és egy kovapenge került elő. Két árok recens korú.

Munkatársak: Pintye Gábor régész, Bacskai István, Bocsz Péter, Kiss László.

JAKAB ATTILA

246. Medgyesháza, Lagzi-dűlő

(Békés megye) B?

2008. március 7-én helyszíni szemlét folytattunk a település Ny-i határában. Célunk a légi fotón lokalizált földvár terepszemléje volt. A lelőhelyet a Bánhegyesi út felől közelítettük meg, majd az abból hegyes szögben kiinduló, ÉNy–DK-i irányú dűlőn haladva megkerestük a sáncárok nyomait. A sáncokat csak enyhe magaslat jelzi, mára erősen lekopott. Csak az említett ÉNy–DK-i irányú dűlőúttól É-ra eső oldalt tudtuk bejárni egy keskeny sávban, s annak is csak a legnyugatibb részét.

Figyelemre méltó, hogy a Nagytatársánchoz, a Zsibrik-dombhoz hasonlóan ez a lelőhely is egy (ős)folyó mellett fekszik, melynek vonulata az 1953. évi felvételen igen jól látszik. Ugyanakkor az említett lelőhelyek biztosan őskoriak (bronzkoriak). Bár a korszakoláshoz a néhány őskori cserép nem elegendő, nagy valószínűséggel a Lagzi-dűlőben fellelt földvár is őskori, s talán bronzkori.

A leletanyagot az orosházi Szántó Kovács Múzeum régészeti gyűjteményében helyeztük el.

Munkatárs: Lichtenstein László.

RÓZSA ZOLTÁN

247. Merenye, Nagy-ároktól É-ra

(Somogy megye) R, B, Á

A 2008. május 7-től nyilvántartott régészeti lelőhelyen a 2006-ban kiásott szennyvízárok mellett húzott új árok szakfelülete során 8 régészeti jelenséget figyeltünk meg. 2008. május 7. és május 30. között elvégeztük a megelőző régészeti feltárást.

A lelőhely a mai külterületi határok alapján Somogyaszaló É-i hátarában, az Orci-patak Ny-i oldalán, az Orci-patakba torkolló Nagy-ároktól mintegy 200 m-re É-ra, a Mernye–Somogyaszaló–Antalmajor közötti dűlőút két oldalán, homokos talajú domboldalon helyezkedik el. A dűlőút mentén, annak Ny-i oldalán, az átlag 80 cm széles közműárok mintegy 150–180 m szakaszon érintett lelőhelyen 25 m hosszú szakaszon figyeltük meg 7 régészeti objektum foltját, a mai felszíntől 80–40 cm mélységben. Egy további objektum ezektől mintegy 30 m-re D-re került elő. További két objektumot a fentiek feltárása során különítettünk el. A szakfelület során 3 árokszakasz, 3 verem és 2 csontvázas sír, ezek bontása, illetve a rábontás során 1 további csontvázas és 1 hamvasztásos sír került elő.

A legkorábbi objektumok (2 kerek, erősen kiöblösödő méhkas alakú verem) a *késő rézkori* badeni kultúra bolerázi fázisához tartozik. Mindkét veremből nagyobb mennyiségű kerámiatöredék, kevesebb állatcsont került elő, mindkettőben vastag, hamus réteget figyeltünk meg. A harmadik, a fentiekhez hasonló veremből néhány jellegtelen őskori kerámiatöredék került elő.

Az egyik csontvázas sír rábontása során került elő egy *középső bronzkori*, a dunántúli mészbetétes kultúrához tartozó szórt hamvas temetkezés.

A K–Ny irányú ovális sírgödörben 14 edényt találtunk, közöttük állatcsontokkal. A sír közvetlenül a gyökerekkel átjárt humuszréteg alól, a vékony vörös erdőtalajba ásva került elő, sírgödre meglehetősen rosszul megfigyelhető volt; DK-i részét a 6. objektum ásása során megbolygatták, több kerámiatöredék került elő annak betöltéséből.

A feltárt három, Ny–K-i irányú árokszakasz közül mindössze a többi objektumtól 30 m-re elhelyezkedő 8. objektumban volt leletanyag: néhány apró, jellegtelen kerámiatöredék mellett egy nagyobb, korongolt, római jellegű oldaltöredék.

A feltárt 3 csontvázas sír közül kettő DNy–ÉK-i tájolású, egymástól 1,5 m-re került elő. Az egy kora Árpád-kori soros temető részét képező síroktól D-re, a felszínen koponyadarabokat találtam, ami alapján bizonyos, hogy a 2006-os árokkal több sírt is megbolygathattak. A fenti temetkezésektől 5 m-rel É-ra, a 3. objektum bontása során egy, a többivel ellentétes, K–Ny tájolású sír került elő, amelyet a 2006-os árokkal combközéptől felfelé szétdúltak. Melléklet csak a 6. számú sírban fekvő kislány(?) mellett volt: 1 ezüstgyűrű az állatjarrattal bolygatott jobb alkar mellett, 1 ezüstlemez a bal kulcsont fölött, valamint legalább 2 hajkarika a koponya jobb oldalán, szervesanyag-maradványokkal.

SKRIBA PÉTER

248. Mezőkovácsháza, Kis-Ádáz-dűlő

(Békés megye) B

2008. április 23-án helyszíni szemlét végeztünk a Maros hordalékkúpjain található bronzkori földvárak területén. A légi fotón jól látszó földvárat igen sokáig kerestük. A dűlőtől D-re, illetve az É-i rész Ny-i felén, frissen vetett kukorica volt. A sánc nagyon lekopott, de nyomon követhető. A dűlő és a sánc találkozásánál, a dűlő É-i oldalán 1 bronzkori(?) edénytöredéket találtunk.

Munkatárs: Lichtenstein László.

RÓZSA ZOLTÁN

249. Mezőnagy Mihály határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B, LT, Sza, Á, I

A miskolci Herman Ottó Múzeum 2008. augusztus–október folyamán megelőző feltárásokat folytatott Mezőnagy Mihály–Nagyecsér térségében. A terület a Bükki Nemzeti Park Borsodi Mezőség Tájvédelmi Körzetében helyezkedik el, ahol a BNP a Tűzok LIFE (madárvédelmi program) keretében a tanyákat összekötő légvezetékeket földkábelbe helyezték. A kivitelezési nyomvonal 11,8 km hosszú, ahol az előzetes örökségvédelmi hatástanulmány során 4 fix és 11 potenciális régészeti lelőhelyet határoltunk le. Négy helyszínen végeztünk közvetlen megelőző feltárást, illetve a kábelárok ásásához kapcsolódóan a potenciális lelőhelyeken túl a teljes nyomvonalon folyamatos régészeti megfigyelést végeztünk. Ez utóbbi során 5 helyszínen figyeltünk meg régészeti jelenséget, melyeket megelőző feltárással fel is tártunk. Mindegyik kutatás során 1,5 m szélességben humuszoltunk, de a régészeti objektumnál a humuszolási sávot a teljes objektum szélességében kibővíthettük.

Batúz-tanya: A vezeték nyomvonalának ellenőrzése során a Batúz-tanya közelében egy gödör metszetét fedeztük fel a kiásott árokban. Erre rábontva egy nagyméretű, méhkas alakú gödröt találtunk. Betöltésében meglehetősen sok, apró paticstöredéket leltünk, korhatározó lelet azonban nem került elő.

Farkas-tanya D: A 65 m kábelárok régészeti megfigyelése során néhány objektum foltját észleltük a